

મોરોક્કો ગણરાજ્યના સચિવ (દક્ષિણ) ની મુલાકાત (18-21 નવેમ્બર, 2025)

26 નવેમ્બર, 2025

ભારતના વિદેશ મંત્રાલયમાં સચિવ (દક્ષિણ) ડૉ. નીના મલ્હોત્રાએ 18- 21 નવેમ્બર 2025 દરમિયાન ભારત અને મોરોક્કો વચ્ચે નિયમિત ટ્રિપક્ષીય પરામર્શ માટે મોરોક્કો ગણરાજ્યની મુલાકાત લીધી, જેથી ટ્રિપક્ષીય સહયોગને મજબૂત બનાવી શકાય અને ઉચ્ચ-સ્તરીય જોડાણો તરફ ગતિ બનાવી શકાય.

2. સચિવ (દક્ષિણ) અને રાજદૂત, આંતરરાષ્ટ્રીય રાજકીય બાબતોના મહાનિર્દેશક, વિદેશ મંત્રાલય, આફ્રિકન સહકાર અને મોરોક્કન પ્રવાસીઓ મહામહિમ શ્રી ફ્રોદ યાઝોએ રાજકીય સંવાદ, આર્થિક અને વેપાર ભાગીદારી, સંરક્ષણ અને સુરક્ષા સહયોગ, સાંસ્કૃતિક સંબંધો, વિકાસ ભાગીદારી અને લોકોથી લોકોના પરસ્પર સંબંધો સહિત ટ્રિપક્ષીય સંબંધોના સંપૂર્ણ ક્ષેત્રો પર વ્યાપક ચર્ચા કરી. આ બેઠકમાં ડિરેક્ટર શ્રી ઓમર કાદિરી અને એશિયા વિભાગના વડા શ્રીમતી નેઝા રિકી તેમજ મોરોક્કોમાં ભારતના રાજદૂત શ્રી સંજય રાણા પણ હાજર રહ્યા હતા. બંને પક્ષો મંત્રાલયો વચ્ચે નિયમિત આદાનપ્રદાન જાળવવા અને પરસ્પર અનુકૂળ તારીખે નવી દિલ્હીમાં વિદેશ કાર્યાલય પરામર્શની આગામી બેઠક યોજવા સંમત થયા.

3. સચિવ (દક્ષિણ) એ યુવા, સંસ્કૃતિ અને સંદેશાવ્યવહાર મંત્રી મહામહિમ શ્રી મોહમ્મદ મેહદી સાથે મુલાકાત કરી અને 2026-27 દરમિયાન ભારત અને મોરોક્કોમાં સાંસ્કૃતિક ઉત્સવો, યુવા આદાનપ્રદાન, શૈક્ષણિક સહયોગ અને પારસ્પરિક સાંસ્કૃતિક અઠવાડિયા સહિતના સંયુક્ત કાર્યક્રમો દ્વારા તેમના રાજદ્વારી સંબંધોની સ્થાપનાની 70મી વર્ષગાંઠની ઉજવણી માટેની તૈયારીઓ અંગે ચર્ચા કરી. મંત્રી બેનસાઈદ મોરોક્કોના ગેમિંગ અને ડિજિટલ સર્જનાત્મક ઉદ્યોગોના પ્રભાવશાળી વિકાસ પર પ્રકાશ પાડ્યો અને ભારતીય કંપનીઓને રોકાણ અને ભાગીદારીની તકો શોધવા માટે આમંત્રણ આપ્યું, જેનું સચિવ (દક્ષિણ) એ સ્વાગત કર્યું. સચિવ (દક્ષિણ) એ યુવા પહેલ, સાંસ્કૃતિક નવીનતા અને સર્જનાત્મક અર્થતંત્ર ક્ષેત્રોમાં સહયોગની મજબૂત સંભાવના પર પણ ભાર મૂક્યો.

4. સચિવ (દક્ષિણ) એ ઉર્જા સંક્રમણ અને ટકાઉ વિકાસ મંત્રી મહામહિમ શ્રીમતી લીલા બેનાલી સાથે મુલાકાત કરી અને આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર જોડાણ (ISA) સહિત નવીનીકરણીય ઉર્જામાં સહયોગ માટેની તકો અંગે ચર્ચા કરી. બંને પક્ષોએ તેમની સંબંધિત ઉર્જા-પરિવર્તન વ્યૂહરચનાઓમાં મજબૂત પૂરકતાઓને માન્યતા આપી અને ભારતના ITEC કાર્યક્રમ હેઠળ ટકાઉ ખનન મૂલ્ય શૃંખલાઓ, ખાનગી ક્ષેત્રની સંલગ્નતા અને ક્ષમતા નિર્માણમાં સહયોગ વધારવા માટે સંમત થયા. સચિવ (દક્ષિણ)એ જાન્યુઆરી 2026 દરમિયાન ગોવામાં આયોજિત આગામી ભારત ઉર્જા સમાહ માટે ભારતની મુલાકાત લેવા માટે મંત્રી બેનાલીને આમંત્રિત કર્યું હતું.

5. સચિવ (દક્ષિણ) એ ઉદ્યોગ અને વેપાર મંત્રાલયના વિદેશ વેપાર રાજ્ય સચિવ મહામહિમ શ્રી ઓમર હજીરા સાથે મુલાકાત કરી અને દ્વિપક્ષીય વેપાર અને વાણિજ્યિક સહયોગની સમીક્ષા કરી. તેમણે વેપાર આદાનપ્રદાનને વધુ ગાઢ બનાવવા તેમજ ફાર્માસ્યુટિકલ્સ, ઓટોમોબાઇલ, IT સેવાઓ, કાપડ અને કૃષિ-પ્રક્રિયામાં તકો અંગે ચર્ચા કરી. સચિવ (દક્ષિણ) એ ખાતર અને ફોસ્ફેટ પુરવઠામાં ભારત માટે લાંબા સમયથી ભાગીદાર રહેલા OCP ગ્રુપના ચેરમેન અને CEO શ્રી મુસ્તફા તેરાબને પણ મળ્યા, અને લાંબા ગાળાની વ્યૂહાત્મક પુરવઠા વ્યવસ્થાને મજબૂત બનાવવા, ખાતર પુરવઠા શૃંખલામાં સંભવિત સંયુક્ત સાહસો, ટકાઉ કૃષિ અને માટી સ્વાસ્થ્યમાં સહયોગ અને ખાદ્ય-સુરક્ષા સહયોગ અંગે ચર્ચા કરી.

6. ભારત અને મોરોક્કો લાંબા સમયથી ચાલતી અને મૈત્રીપૂર્ણ ભાગીદારીનો આનંદ માણે છે, જે 2015 માં મહામહિમ રાજા મોહમ્મદ છઠ્ઠાની ભારત મુલાકાત પછી નોંધપાત્ર વેગ પકડી ચૂકી છે, જે દરમિયાન તેમણે ભારતના માનનીય પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદી સાથે મુલાકાત કરી હતી. દ્વિપક્ષીય સંબંધો વિવિધ ક્ષેત્રોમાં વિસ્તર્યા છે, હાલમાં 40 થી વધુ દ્વિપક્ષીય કરારો અમલમાં છે, અને સંરક્ષણ ઉત્પાદનમાં સહયોગ સહિત વ્યૂહાત્મક ક્ષેત્રોમાં સહયોગ વધી રહ્યો છે. ભારત અને મોરોક્કો 2027 માં તેમના રાજદ્વારી સંબંધોની સ્થાપનાની 70મી વર્ષગાંઠની ઉજવણી કાર્યક્રમો અને આદાનપ્રદાનના વ્યાપક કાર્યક્રમ દ્વારા કરવાની યોજના ધરાવે છે.

7. મોરોક્કોના સચિવ (દક્ષિણ) ડૉ. નીના મલ્હોત્રાની મોરોક્કોની મુલાકાતે ભારત અને મોરોક્કો રાજ્ય વચ્ચેની સ્થાયી મિત્રતાને સફળતાપૂર્વક પુનઃપુષ્ટિ કરી, જે સહિયારા મૂલ્યો અને પરસ્પર આદર પર આધારિત છે અને નિયમિત, ઉચ્ચ-સ્તરીય સંપર્કો અને પરામર્શ સુનિશ્ચિત કરીને તેમના સંબંધોમાં સકારાત્મક ગતિ જાળવી રાખવા સંમત થયા. બંને પક્ષોએ વેપાર, ટેકનોલોજી, પર્યટન અને લોકોના આદાન-પ્રદાન સહિત પરસ્પર હિતના વિવિધ ક્ષેત્રોમાં તેમની ભાગીદારીને વધુ ગાઢ બનાવવા અને સહયોગને વિસ્તૃત કરવા માટે તેમની દૃઢ પ્રતિબદ્ધતાને દોહરાવી હતી.

રબાત

26 નવેમ્બર, 2025